

POVPREČNE PRODAJNE CENE NA DROBNO

Artikel	Kmetijski živilski proizvodi		Indeks
	November 1954	November 1955	
Pšenica	47,7	43,1	90
Riž	228	193	85
Krompir	16,7	21,2	127
Fižol	73	59	81
Čebula	19,1	28,8	151
Jabolka	47,1	35,7	76
Hruške	50,0	52,0	104
Goveje meso	211	299	109
Svinjsko meso	253	301	119
Domača mast	224	443	198
Uvožena mast	224	332	148
Olje	230	340	139
Mleko	39,9	39,8	117
Jajca	21,4	22,4	105
Surovo maslo	463	633	136
Sladkor	145	145	100

Artikel	Industrijski proizvodi		Indeks
	November 1954	November 1955	
Volnena tkanina za moške obleke iz česanega predvaja	4257	4461	105
Posteljno platno	647	614	95
Cic	315	340	108
Tkanina iz umetne svile za obleke	784	906	116
Moška bombažna srajca	1154	1293	112
Cevlji delavski	2856	2983	104
Lonec emajliran, 2 lit.	308	288	94
Plug	8006	8032	100
Cement	17,3	17,6	102
Lignit	1978	2141	108

Opomba: cene v dinarjih za osnovno enoto mere.

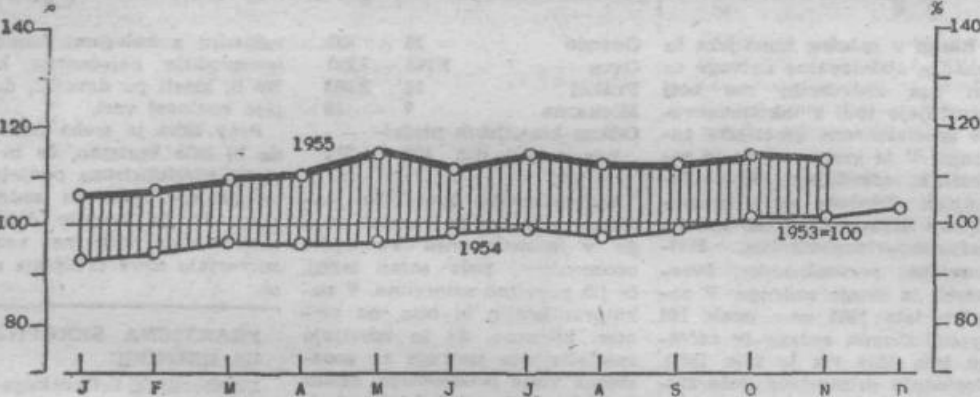
INDEKS ŽIVLJENJSKIH STROŠKOV ŠTIRIČLANSKE DELAVSKE DRUŽINE

Skupni indeks življenjskih stroškov je v novembru padel za 1% v primeri s prejšnjim mesecem. Na ta padec so vplivali stroške prehrane, ki so bili za 1,7% nižji kakor prejšnji mesec zato, ker so padle prodajne cene na drobno svežega mesa in zaradi sprememb v potrošnji sadja. V oktobru je vsebovala potrošnja sadja razen ja-

boljk tudi grozdje, ki je imelo znatno višje cene kakor jabolka, medtem ko je v tem mesecu potrošnja sadja obračunana na podlagi cene jabolk, ki je kljub nadaljnjemu porastu nižja kakor cene grozdja, tako da je tudi sprememba strukture potrošnje sadja vplivala na padec prehranbenih stroškov. Zaradi porasta cen vina in

žganja v novembru so stroški za alkoholne pijače povprečno za 2,7% višje kakor v preteklem mesecu, nadaljni porast cene drv in lignita pa je vplival na porast stroškov kuriva povprečno za 4,2%.

Druge skupine stroškov so se obdržale na nespremenjenem nivoju prejšnjega meseca.

POTROŠNJA MAŠČOB V FLRJ

Maščobe, ki jih uporabljamo za zadostitev vsakdanjih potreb, dobivamo iz več virov. Le-te so lahko živalskega, rastlinskega in mineralnega izvora. Uporabljamo pa jih za prehrano ali v tehnične namene. Kadar govorimo o maščobah, ki jih uporabljamo za prehrano — tu mislimo na živalske in rastlinske maščobe — moramo poudariti, da daje en kilogram maščob do 9000 kalorij, kar pomeni, da so maščobe glede kalorij najbolj bogata živilska hrana. Maščobe, zlasti rastlinska olja, vsebujejo razen tega tudi razne vitamine, kakor na primer vitamine A, D, E in pa — sicer bolj redko — vitamin K, pa tudi druge važne sestavine, ki so potrebne za vzdrževanje zdravja. Zaradi tega so maščobe neobhodni del naše vsakodnevne prehrane v raznih oblikah, bodisi kot trdne maščobe (svinjska mast, surovo maslo, maslo, margarina), bodisi kot razna rastlinska jedilna olja.

Skupna potrošnja maščob se v naši deželi giblje okrog 25 do 30 gramov na osebo dnevno, od česar odpade 20 odstotkov na rastlinska olja, ostalo pa na živalske in mlečne maščobe. V drugih deželah je potrošnja maščob večja kakor pri nas, v Holandiji znaša na primer okrog 55 gramov na osebo, na Danskem okrog 90 gramov dnevno na osebo, pri čemer je nad 50 odstotkov maščob rastlinskega izvora. Potrošnja maščob živalskega izvora v primerjavi s potrošnjo rastlinskih maščob, nazadnje tako pri nas, kakor tudi v inozemstvu, to pa zaradi tega, ker vse bolj opuščamo klasičen način proizvodnje maščob z vzrejo svinj in se vse bolj usmerjamo k industrijski proizvodnji rastlinskih olj. V naši potrošnji prevladujejo živalske maščobe, kar je povsem razumljivo glede na običaje prebivalstva, od katerega se skoraj dve tretjini bavita s kmetijsko proizvodnjo, ter se samy oskrbuje-

la obrat za proizvodnjo margarine, proučujejo tudi tri projekte za hidrirnice v katerih bi se razna rastlinska olja z dodajanjem živalske masti predelovala v trdne jedilne maščobe.

Kapacitete naše industrije olja lahko dajo teno okrog 60 tisoč ton jedilnega olja, a jih do zdaj izkoriščamo samo za okrog 60 odstotkov. Če k temu dodamo možnost povečanja proizvodnje olivnega olja na 10 tisoč ton letno, pomeni to, da imamo zadostno rezervo okrog 30 tisoč ton, kar lahko nadomesti zmanjšano proizvodnjo svinjske masti. Naše oljarne so že storile ukrope, da bi svoje obrate usposobile za proizvodnjo trdih maščob, ki bi lahko nadomestile svinjsko mast. Zagrebška oljarja je že usposobi-

Kakšna je perspektiva cen masti in olja

Po ukinitvi predpisanih cen masti in olja so se cene teh proizvodov formirale na različnem nivoju, medtem ko so prodajne cene na drobno olja in uvožene masti v vsem obdobju po povišanju ostale v glavnem iste (320 do 350 din za kg), so cene domače masti rastle iz meseca v mesec, dokler niso v novembru dosegle v prodaji na drobno nivo 450 do 480 din za kg. Take razlike med ceno domače in uvožene masti ni mogoče v nobenem primeru pojasniti z razlikami v kvaliteti. Določene razlike v kvaliteti so, in sicer v korist domače masti, vendar so minimalne in bi se smela samo neznatno podražiti v razlikah v ceni. Problem pa je v drugem: v vseh krajih ni bilo dovolj uvožene masti in zato je bilo oskrbovanje z maščobami neredno. Proizvajalci domače masti (klavniška industrija) so tak položaj obilno izkoristili in takorekro dvigali cene iz dneva v dan. Povečanje prodajnih cen masti je klavnicam omogočilo, da

dražje plačujejo debele prašiče tako, da je med njimi v tem pogledu nastalo tekmovanje, čeprav so cene debelih prašičev dogovorjene in jih ne bi smeli presežati. Mimogrede naj pripomnimo, da klavnice niso samo neopravičeno zviševale ceno masti, temveč so občutno povišale tudi cene suhomesnatih izdelkov (do 35%). Cene teh proizvodov so bile tudi prej visoke in klavnice so to reč pojasnjevale s tem, da so cene masti predpisane in zato nizke ter morajo izgubo pri masti nekako nadomestiti s cenami suhomesnatih izdelkov. Predstavniki klavniške industrije so izjavljali, da bodo klavnice znižale ceno suhomesnatih izdelkov takoj, ko se bodo svobodno formirale cene masti. Namesto tega znižanja imamo, kakor smo rekli, veliko zvišanje cen suhomesnatih izdelkov. Očitno je torej, da so klavniška industrija in organizacije, ki se ukvarjajo z odkupom prašičev, imeli v preteklih mesecih pri oblikovanju cen maščob zelo negativno vlogo.

Ceprav so cene predvsem rezultat delovanja objektivnih činiteljev, vendar lahko tudi subjektivni činitelji pridejo v večji ali manjši meri do izraza. Povečanje cen domače masti in suhomesnatih izdelkov s strani klavniške industrije v drugem letošnjem polletju služi kot primer negativnega delovanja subjektivnih faktorjev na našem trgu.

Nekateri ljudski odbori so poizkušali, da bi s svojimi zahtevami po večjem dobičku od tovarn olja izzvali povišanje cene olja, ko pa so uvideli, kakšen neugoden vpliv bi to imelo na ustalitev trga, so s tem prenehali.

Nivo cen masti je za naš trg izredno velikega pomena. Ko so bile predpisane, so bile cene masti neopravičeno nizke in so zavirale proizvodnjo. Zato smo ukinitvi režim predpisovanja teh cen, s čimer je bilo omogočeno, da se oblikujejo na nivoju, ki je v skladu s cenami drugih kmetijskih pridelkov. Če pa lahko rečemo, da so bile predpisane cene masti neopravičeno

nizke, prav tako lahko za sedanje cene domače masti rečemo, da so neopravičeno visoke. Predstavljajo problem ne samo s stališča zaščite življenjskega standarda mestnih potrošnikov, temveč tudi s stališča ustalitve cen drugih kmetijskih pridelkov. Neopravičeno visoke cene masti lahko neugodno vplivajo na cene drugih kmetijskih pridelkov (pitanih prašičev, koruze itd.). To pomeni, da je za ustalitev trga nujno, da se cene masti privedejo na nivo, ki bo v skladu s cenami drugih kmetijskih pridelkov. Lahko rečemo, da bi ustrezal nivo sedanjih cen uvožene masti z majhnimi razlikami zaradi razlik v kvaliteti.

Naša politika oskrbovanja z maščobami je usmerjena ravno v to. Program uvoza maščob, ki se je že začel izvajati, računa na uvozom količin, ki manjkajo za popolno normalno oskrbovanje trga po sedanjih cenah uvožene masti. Prav tako bo zagotovljeno tudi oskrbovanje trga z oljem po sedanjih cenah. Letošnje zmanjšanje proizvodnje oljnic bomo prav tako nadomestili z uvozom. To pomeni, da bomo iz domače proizvodnje in iz uvoza zagotovili redno oskrbovanje vseh mest v državi z jedilnimi maščobami. To je bistven pogoj za ustalitev cen maščob na nivoju, ki je v skladu s cenami drugih kmetijskih pridelkov, s tem pa je tudi važen činitelj za ustalitev trga sploh. V takih pogojih bo morala tudi cena domače masti iti navzdol, ker bo sicer postala popolnoma nekonkurenčna uvoženi masti in olju.

Razen pomembnega posega z uvozom maščob pa moramo računati kot na zelo resen činitelj na trgu maščob tudi na vse večjo domačo proizvodnjo masti in vse večjo ponudbo na trgu. Pod vplivom tega činitelja je že prišlo v zadnjih 15 dneh do občutnega znižanja cen pitanih prašičev, čeprav se to še ni ustrezajoče odrazilo na ceni masti. Težnja povečanja ponudbe se bo nadaljevala ne samo zato, ker smo pred sezono povečanega klanja prašičev in proizvodnje masti, temveč tudi zato, ker je letošnja letina koruze precej dobra in bo to v prihodnjem letu prišlo v proizvodnji masti vse bolj do izraza. Klavniška industrija in organizacije, ki se ukvarjajo z odkupom pitanih prašičev, bi lahko s svojo pravilno orientacijo glede oblikovanja cen pitanih prašičev in prodajnih cen masti pomembno pomagale tej politiki ustalitve, čeprav nikakor ne moremo reči, da je bila njihova do sedanja orientacija v tem pogledu pravilna in pozitivna.

DUŠAN VUKOVIĆ

Vsak državljan socialistične Jugoslavije, ki sodeluje in tudi ODLOČA v katerem koli organu delavskega in družbenega upravljanja. NUJNO potrebuje »Naša skupnost«, glasilo Predsedstva Zveznega odbora Socialistične zveze delovnega ljudstva Jugoslavije.

POTROŠNJA MASTI PO PREBIVALCU

